

Husbanken
Alle skal bo godt og trygt

Bostøtten i 2025

Hvor treffsikker er ordningen?

Bostøtten skal bidra til at husstander med lave inntekter og høye boutgifter har råd til å bo i en egnet bolig. De siste årene har det vært økende oppmerksomhet rundt bostøttens rolle og formål, innretningen på ordningen og hvor treffsikker den er.

Bostøttens rolle og formål

Oppmerksomheten rundt bostøtten har økt de siste årene, særlig når det gjelder hva ordningen skal være og hvor godt ordningen fungerer for dem som trenger den.

Boutgifter skaper store forskjeller mellom husstander med lave inntekter og forsterker økonomiske forskjeller i samfunnet. Boutgiftene kan være vanskelige å påvirke og varierer geografisk. Målgruppen for bostøtte står i en svært krevende økonomisk situasjon, som er forsterket av økte levekostnader.

Rapportens mål er å diskutere bostøttens rolle og formål, som et oppspill til den videre utviklingen av ordningen. Behovene bostøtten skal dekke er store og berører flere politiske områder. Rapporten skal bidra til videre diskusjon om hvordan bostøtten kan forbli et viktig boligsosialt virkemiddel i årene fremover.

Økt boutgiftsbelastning

For å sammenligne bostøttens betydning før og nå, bruker rapporten tre typer husstander som eksempler: enslige alderspensjonister, enslige unge uføre og enslige med to barn.

Fra 2010 til 2024 har boutgiftene for alle tre grupper økt med 80 prosent. Det er store inntektsforskjeller mellom gruppene og

dermed store forskjeller i hvor mye bostøtte de får utbetalt.

Beregninger av hvor stor del av inntekten som går til boutgifter (boutgiftsbelastning) tar hensyn til inntektsforskjeller mellom gruppene. Analysene viser at bostøtten reduserer boutgiftsbelastningen for alle gruppene, men mindre i 2024 enn i 2010. Andelen med høy boutgiftsbelastning har økt betydelig blant alderspensjonister og enslige med to barn. I 2024 brukte alderspensjonister i snitt omtrent 40 prosent av inntekt før skatt på boutgifter, mens enslige med to barn brukte over 50 prosent.

Utvikling av bostøtten

Selv om formålet med bostøtten er tydelig, kan det være krevende å definere hva som menes med lave inntekter, høye boutgifter og en egnet bolig. Bostøtten gjør fortsatt boutgiftene lettere å håndtere, men det er mye som tyder på at dagens ordning i mindre grad enn tidligere er tilstrekkelig for mange. Dette skyldes særlig innretningen og nivået på boutgiftstakene i ordningen.

Husbanken håper rapporten vil bidra til videre utvikling av bostøtten, slik at ordningen blir et enda mer målrettet og treffsikkert virkemiddel i den boligsosiale verktøykassen.

Hovedfunn

Bostøtten bidrar fortsatt til at mange kan bo i egnet bolig

Boutgifter tar en stor del av budsjettet i mange husstander. Boutgifter er lite fleksible og varierer mye basert på faktorer som husstandene selv ikke kan påvirke. Bostøtten reduserer boutgiftsbelastningen for mottakerne. I 2024 mottok rundt 156 000 husstander nesten 3,8 milliarder kroner i bostøtte. Ni av ti bostøttemottakere leier boligen de bor i. I en tid med høyere priser er bostøtten særlig viktig for dem som har minst å rutte med.

Bostøtten har blitt mindre effektiv over tid

Bostøtten reduserer i mindre grad enn før belastning av høye boutgifter og forskjeller mellom husstander. Utviklingen varierer etter inntektstype, husstandstype og bosted. Boutgiftstakene, grensene for hvor høye boutgifter som legges til grunn i beregningen av bostøtten, har ikke fulgt utviklingen i boutgifter.

Flere bostøttemottakere må supplere med sosialhjelp

Når bostøtten ikke reduserer den økonomiske byrden ved boutgiftene for husstander med lav inntekt tilstrekkelig, vil presset på andre virkemidler og da særlig økonomisk sosialhjelp øke. Flere bostøttemottakere med uføretrygd og alderpensjon må i dag supplere med økonomisk sosialhjelp.

Utfordringer for husstander med høye boutgifter i pressområder

Boutgiftstakene tar i større grad høyde for forskjeller i boutgifter som skyldes ulike boligbehov etter hvor mange personer det er i husstanden enn geografiske forskjeller. For en enslig forsørger med gjennomsnittlige inntekt og boutgifter vil boutgiftene utgjøre 96 prosent av inntektene i Skien og 112 prosent i Oslo. Dermed er det økonomiske handlingsrommet svært lite eller ikke-eksisterende.

Dagens boutgiftstak tar ikke tilstrekkelig hensyn til det reelle kostnadsnivået, særlig i pressområdene.

Nye tiltak virker etter hensikten

Rapporten vurderer tre nylig iverksatte endringer i bostøtteordningen. 1) Ny modell for egenandel gjør beregningen av bostøtten enklere og mer forutsigbar, 2) fritak for inntektsavkorting for hjemmeboende 18- og 19-åringer viser tendens til økning i inntekten for målgruppen, og 3) skjerming av mottakere av arbeidsavklaringspenger og dagpenger gir mer stabile bostøtteutbetalinger.

Gjennomgangen viser at tiltakene virker etter hensikten. Samtidig reiser innretningen av tiltakene flere interessante spørsmål, blant annet i lys av bostøttens strenge behovsprøving og prinsippet om likebehandling.

Utbetaling av bostøtte

Hvor mye bostøtte man får avhenger av forholdet mellom inntekter og boutgifter. Beregningen følger denne formelen:

$(\text{Godkjente boutgifter} - \text{egenandel}) * \text{dekningsprosent (73,7 \%)} = \text{utbetalt bostøtte}$

Godkjente boutgifter er faktiske boutgifter, oppad begrenset av et boutgiftstak som varierer etter geografi og husstandsstørrelse (jfr. Forskrift om bostøtte §3). Egenandelen beregnes ut fra husstandenes skattepliktige bruttoinntekt.